

Besluit **Accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de accreditatieaanvraag voor de opleiding Bachelor in de creatieve therapie (bachelor na bachelor) van de Arteveldehogeschool**

datum	1. Inleiding
10 december 2013	Bij brief van 3 mei 2013 heeft het instellingsbestuur van de Arteveldehogeschool te Gent een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Bachelor in de creatieve therapie (bachelor na bachelor). Deze aanvraag is ontvangen op 3 mei 2013 en ontvankelijk verklaard op 28 mei 2013.
onderwerp	
Definitief	
accreditatierapport en -besluit	
(001792)	
bijlage	De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling
1	uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Jos Geebelen, Verpleegkundig-paramedisch directeur in het medisch centrum St-Jozef, Bilzen en voorzitter van Kindermishandeling Limburg (voorzitter);

Leden:

- Egbert Hulshof, directeur van de HBO-opleiding Creatieve Therapie, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen;
- Truus Wertheim-Cahen, freelance Creatief therapeut met een eigen praktijk;
- Ludo Heylen, directeur van Cego vorming en consult, KULeuven (onderwijsdeskundige);
- Sylvia Thirion, combineerde een betrekking als vroedvrouw op een verloskwartier met een studie bachelor in het Zorgmanagement (student-lid).

Secretaris:

- Daphne Carolus, stafmedewerker kwaliteitszorg, VLUHR;

De visitatie heeft plaatsgevonden op 10 en 11 mei 2012. Het visitatierapport dateert van 21 maart 2013.

2. Formele overwegingen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLUHR vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;

- Pagina 2 van 9 – De externe beoordeling verschaft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de externe beoordeling over de voorliggende opleiding regelmatig en gedegen tot stand is gekomen.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

Het opleidingsconcept is opgemaakt uit zeven krachtlijnen die richtinggevende beleidsdoelen formuleren: een programma dat studentgericht en gericht op de individuele leerbehoeften is dat de student tot actief, zelfstandig en samenwerkend leren aanzet, dat gericht is op maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van het werkveld, dat doorzichtig en evenwichtig is, en daarnaast onderwijs van een didactisch hoog niveau aanbiedt, dat een wetenschappelijke en innovatieve onderbouw heeft, dat gericht is op flexibiliteit, internationale samenwerking en uitwisseling, en dat waardegeoriënteerd en persoonsgericht is, en waarbij de persoonlijke en professionele groei van de student centraal staan. Het competentiegericht leren, wat de commissie als cruciaal ziet binnen Creatieve therapie, is wel nog niet genoeg formeel uitgewerkt in de doelstellingen van de opleiding. De beroepsspecifieke competenties kunnen transparanter en specifieker worden geformuleerd.

De domeinspecifieke eisen die gesteld worden door (buitenlandse) vakgenoten en het beroepenveld komen voldoende tot uiting in de vooropgestelde eindkwalificaties voor de student en in het opleidingsprogramma. De opleidingsvisie en -doelstellingen zijn formeel voldoende uitgewerkt, maar niet expliciet genoeg zijn geformuleerd. De opleiding dient haar doelstellingen concreter en preciezer te formuleren. De visie van de opleiding is verder sterk gericht op het psychoanalytische; zo werkt men duidelijk vanuit een Lacaniaans perspectief. Naast haar sterke oriëntatie op mediumspecialisatie en een psychoanalytische visie, dient de opleiding een even zwaar gewicht te geven aan de zorgvaardigheden voor de afgestudeerde creatief therapeut in de doelstellingen. De opleiding biedt vier specialisaties aan, namelijk Beeldende therapie, Muziektherapie, Dramatherapie en Dans- en bewegingstherapie. Ze beogen elk dezelfde competenties maar steeds geformuleerd in relatie tot een van de media.

Programma

De commissie is over het algemeen van oordeel dat het programma wel een voldoende concretisering inhoudt van de eindkwalificaties wat het 'algemene' gedeelte van het curriculum betreft. De commissie vindt dat het mediumgeoriënteerde gedeelte van het programma te weinig is ontwikkeld. De doelstelling dat afgestudeerden vaardig dienen te zijn in het medium, wordt immers niet waargemaakt in het eigenlijke curriculum. De commissie wil hier ook benadrukken dat de inhoud van de mediumoriëntatie een verdere bewaking en eventuele verdere ontwikkeling van het medium kan inhouden, maar dat dit zeker in het kader van het beroep van creatief therapeut dient te gebeuren. De inhoud van het curriculum is genuanceerder dan de strikte visie. De commissie ziet dit niet onmiddellijk als een minpunt, maar vraagt de opleiding toch de formele visie als grondtoon te hanteren in de praktijk, ook op het niveau van de opleidingsonderdelen.

Pagina 3 van 9 In het opleidingsprogramma is voldoende interactie met de beroepspraktijk gewaarborgd voor ontwikkeling van professionele gerichtheid. De professionele gerichtheid van de stageactiviteiten is ook duidelijk vanuit de door de opleiding duidelijk omschreven groeilijnen voor de competenties en de duidelijke beoordelingscriteria. De bachelorproef heeft daarnaast ook een duidelijk professioneel gerichte intentie. Het doel is de student een eindwerk te laten schrijven over een voor het werkveld relevant en vernieuwend onderwerp. De bachelorproef is voor studenten eigenlijk de enige manier om effectief praktijkgericht onderzoek te kunnen uitvoeren.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het opleidingsprogramma modulair is opgebouwd. Hiertoe worden vier modules ingericht, namelijk 'Therapeutische vorming', 'Creatief-therapeutische basis', 'Creatief-therapeutische verdieping' en 'Creatieve therapie in het werkveld'. De volgtijdelijkheid van het programma wordt daarbij gevrijwaard door de strikte opeenvolging van de verschillende modules. Inhoudelijk is het programma volgens de commissie minder transparant samenhangend dan bedoeld door de opleiding. Zo is de samenhang tussen onderdelen van één module vaak zoek. Het therapeutische proces dat in de module 'Creatieve therapie in het werkveld' centraal zou moeten staan, hangt niet genoeg samen met de eigenlijke invulling van de stage en de bachelorproef.

Het modeltraject dat de opleiding vooropstelt, bedraagt drie semesters. De werkstudenten ervaren de spreiding over 1,5 academiejaren als zwaar in verband met de studielast en de haalbaarheid van het programma. Misschien kunnen twee modeltrajecten ontworpen worden: een voor de reguliere voltijdse student en een voor de werkstudent. Op die manier zou het ook mogelijk zijn om de eigenlijke studielast beter in kaart te brengen. Nu wordt die door het hoge aantal individuele programma's vertroebeld weergegeven. Het aantal studie-uren heeft de opleiding tevens in kaart gebracht via een retrospectieve meting, die ze online heeft afgenomen tijdens het academiejaar 2009–2010. De studielast van de gemeten onderdelen bleek daarbij overeen te komen of net lager uit te vallen. Dit staat volgens de commissie in contrast met de ervaringen van studenten en alumni.

In samenspraak met de andere opleidingen in het studiegebied Gezondheidszorg van de hogeschool werd afgesproken om de volgende didactische onderwijsvormen te hanteren: hoorcolleges, werkcolleges, studiebezoeken, de stage en het daarbij horende stageverslag en de bachelorproef. De commissie heeft vastgesteld dat, hoewel de opleiding het didactische concept van de hogeschool volgt, ze niet beschikt over haar individuele didactische concept. Bovendien komt het competentiegericht leren dat in het hogeschoolbrede concept centraal staat niet steeds terug in alle werkvormen, zoals de hoorcolleges. Over het algemeen slaagt de opleiding er echter wel in de competentiegerichte aanpak te garanderen in de andere werkvormen. De digitale leermiddelen dragen hier ook efficiënt toe bij. De vorm van de stage zou volgens de commissie moeten worden herdacht. Er bestaat bij studenten, alumni en werkveld de verzoeking dat de stageduur te kort is.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de evaluatiecriteria worden gecommuniceerd aan alle betrokkenen. De commissie heeft echter moeten vaststellen dat voor het overige de evaluatiecriteria onvoldoende transparant zijn, omdat ze vaak te beknopt en onvolledig worden geformuleerd. De commissie is daardoor van oordeel dat er op die manier voor de studenten niet voldoende inzichtelijk wordt getoetst. Naast de transparantie van de toetsing voor studenten wordt tevens de objectiviteit van de beoordelingen bedreigd door de gebrekkige formulering van de evaluatiecriteria. Verder heeft de commissie moeten vaststellen dat er onvoldoende gestandaardiseerde beoordelingsformulieren voorhanden zijn voor de uiteenlopende evaluatievormen in de verschillende opleidingsonderdelen. De commissie heeft op basis van de ingekeken examenvragen kunnen vaststellen dat de vragen daarbij van een correct niveau en juiste oriëntatie waren.

Pagina 4 van 9 In het verleden bood de opleiding enkel toegang aan ergotherapeuten, maar dat is sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur sterk veranderd. De commissie is van oordeel dat de opleiding haar toelatingsvoorwaarden zeer goed en duidelijk heeft omschreven, en dat deze samen met de sterk uitgewerkte instroomprocedure een accuraat toelatingsbeleid voor de opleiding vormen. Kandidaat-studenten moeten zo drie stappen doorlopen vooraleer hun inschrijving als definitief kan worden beschouwd. Ten eerste moeten ze een motivatiebrief schrijven en indienen bij de opleiding. Indien het kernopleidingsteam deze motivatiebrief als voldoende ervaart, kunnen kandidaat-studenten ten tweede deelnemen aan een 'mediumadviesdag'. De opleiding peilt naar de intrinsieke mediumvaardigheden, en naar de bereidheid en mogelijkheid tot reflectie bij de kandidaten. Indien een kandidaat een positief advies krijgt, wordt hij uitgenodigd op een persoonlijk adviesgesprek. Tijdens dit gesprek wordt gereflecteerd over de persoonlijke houding, motivatie en startcompetenties van de student.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de commissie omtrent de positieve afweging en het potentieel van de opleiding om de beoordeling en toetsing op punt te stellen. De NVAO volgt ook de aanbevelingen van de commissie over het uitwerken van de evaluatiecriteria en het bewaken van de objectiviteit van de eigenlijke beoordeling. In alle andere facetten van het programma zijn de generieke kwaliteitswaarborgen wel in voldoende tot goede mate aanwezig.

Inzet van personeel

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het onderwijzend personeel goed gekwalificeerd is voor de invulling van het programma omwille van het uitgewerkte personeelsbeleid in de opleiding. Daarnaast is er ook een collegiale sfeer in het opleidingsteam, wat het informele contact en de samenwerking vergemakkelijkt. De vaardigheden en de kennis van het personeel op zowel domeinspecifiek als didactisch vlak worden ook sterk opgevolgd binnen het professionaliseringsbeleid.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat een aanzienlijk deel van het onderwijzende personeel recente ervaring en kennis heeft van de beroepspraktijk. Dit verzekert de relevante kennis en ervaring binnen het vakgebied voor de verschillende mediumkeuzes. Voor de overige opleidingsonderdelen werkt de opleiding Creatieve therapie voor het merendeel met gastsprekers en -docenten, die een onmiddellijke link hebben met het expertisegebied. Naast didactische tekortkomingen in het lesgeverskorps brengt de opleiding overigens ook eventuele leemtes in vakexpertise in kaart om de opleiding inhoudelijk zo professioneel gericht mogelijk te kunnen verzorgen.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de kwantiteit van het personeel binnen de opleiding voldoende is. Men zou zelfs kunnen stellen dat gezien de beperkte middelen die de bachelor-na- bacheloropleiding ontvangt, de resultaten optimaal zijn. De student-lectoratio is volgens de commissie positief, en volstaat om in een kwalitatief voldoende programma en begeleiding te voorzien. De commissie heeft tijdens de gesprekken wel vernomen dat de werklast onder de medewerkers als hoog wordt ervaren. Deze verzuchting bleek voornamelijk bij de gastdocenten te leven, die hun lesopdracht combineren met andere professionele bezigheden.

Voorzieningen

De campus is zeer studentvriendelijk en aangenaam ingericht. De infrastructuur die ter beschikking staat van de opleiding, is in het algemeen ook adequaat en afgestemd op de activiteiten die de opleiding er plant. De vakspecifieke lokalen voor Beeldende kunst schieten tekort wat betreft vakspecifiek materiaal en de afstemming daarop, en dan zeker

Pagina 5 van 9 ten opzichte van de externe locaties. De meeste aanwezige lokalen zijn 'generieke' leslokalen, wat de afstemming op de vakinhoud vanzelfsprekend miniem maakt. 'De Kantienberg' beschikt tevens over een mediatheek. De collectievorming wat het vakgebied Creatieve therapie betreft, is aan de maat maar kan nog verbeterd worden door de aankoop van bijkomende standaardwerken en vooral meer actuele handboeken. De commissie heeft kunnen vaststellen dat de opleiding over een goede studie- en studentenbegeleiding beschikt, zowel op opleiding- als hogeschoolniveau. Hiertoe beschikt de opleiding in eerste instantie over een goede instroombegeleiding. De opleiding heeft ten tweede ook een duidelijke doorstroombegeleiding. In functie hiervan heeft de hogeschool sinds 2004–2005 een raamwerk voor trajectbeheer en trajectcoaching ingevoerd. Ten derde voorziet de opleiding in een uitstroombegeleiding. De Arteveldehogeschool biedt faciliteiten voor die studenten die zich wensen te heroriënteren wat het leertraject of het opleidingsprogramma betreft. Verder verstrekt men voor de alumni informatie over werken en verder studeren.

Interne kwaliteitszorg

Op alle niveaus in de hogeschool en de opleiding wordt de PDCA-cyclus gehanteerd, wat aanleiding geeft tot voortdurend verbeteren. De opleiding bevraagt de verschillende betrokkenen bij het programma op basis van een vastgelegde planning. Deze systematiek wordt vastgelegd door de dienst IKZ, waardoor overbevraging tegengegaan wordt, alle indicatoren en resultaten niettemin tijdig worden verzameld, en een boordtabel met belangrijke indicatoren kan worden ontwikkeld die transparantie schenkt aan alle belanghebbenden en richtinggevend is voor het beleid.

De commissie heeft kunnen concluderen dat de opleiding voldoende maatregelen tot verbetering neemt naar aanleiding van de resultaten van de evaluaties en bevragingen. In het opleidingsplan wordt naast de input die voortkomt uit de top-downbeweging een basis gevormd voor de langetermijndoelen door de resultaten uit PROSE en andere metingen (bottom-up). Het kwaliteitsplan dat op basis van het opleidingsplan vorm krijgt, is een 'verzamelstaat' van operationele doelen die in één academiejaar dienen te worden doorgevoerd. Afhankelijk van het doel gebeuren de verbeteracties in de opleiding door bepaalde betrokkenen bij de opleiding. De commissie is van oordeel dat de verbeteringsplannen die concreet worden opgemaakt op opleidingsniveau in het jaarlijks opgestelde kwaliteitsplan voldoende bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen zoals die op hogeschool- en opleidingsniveau worden vastgesteld. Dit wordt ook verder gegarandeerd door een systematische jaarlijkse evaluatie van de verbeterplannen op basis van de evaluaties die de opleiding c.q. de hogeschool uitvoerde.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de betrokkenheid van de studenten, het werkveld, alumni en de medewerkers aan de maat is. De verschillende betrokkenen hebben inspraak in het opleidingsmanagement enerzijds en de kwaliteitszorg anderzijds. Door de kleinschaligheid van de opleiding is er naast de hierboven beschreven formele betrokkenheid ook een voortdurende, informele dialoog rondom kwaliteitszorg en de opleiding in al haar aspecten tussen de betrokkenen. De commissie is van oordeel dat dit zonder twijfel de tekorten die er bestaan binnen de formele betrokkenheidsmogelijkheden kan opvangen, maar wil de opleiding toch vragen deze betrokkenheid verder te formaliseren. De terugkoppeling van de resultaten van verbeterplannen naar de verschillende betrokkenen kan volgens de commissie nog beter.

Resultaten

De voorbereiding op de instap van het werkveld wordt momenteel volgens de commissie grotendeels gegarandeerd binnen het programma via de praktijklessen, de bachelorproef en de stage. De kwaliteit van de bachelorproeven die de commissie heeft kunnen inkijken, is

Pagina 6 van 9 voldoende qua niveau en oriëntatie. De bachelorproef is volgens de commissie een integratie van theorie, praktijk, beroepsondersteunende leerinhouden, beroepsvorming en persoonsvorming. De bachelorproeven die de commissie kon inkijken, waren qua onderwerp relevant en vernieuwend. De resultaten wat de internationale dimensie van de opleiding betreft, zijn nog niet geheel aan de maat. De opleiding zelf heeft momenteel nog geen streefcijfers bepaald voor slaagpercentages, gemiddelde studieduur en studie-uitval. Het is de commissie wel duidelijk geworden dat de slaagcijfers in de opleiding Creatieve therapie hoog liggen. Het percentage succesvolle studenten stijgt ook jaarlijks wanneer gekeken wordt naar de cijfers van de periode 2006–2010. De commissie vermoedt dat dit veroorzaakt is door de invoering van de effectieve instroomprocedure. De opleiding wordt over het algemeen ook gekenmerkt door een laag uitvalpercentage. Het lage studie-uitvalpercentage gaat gepaard met het hoge studiesucces van de studenten. Met de studenten die uitvallen, wordt een individueel gesprek gehouden om de reden van opgeven te bepalen en een eventuele verdere heroriëntatie mogelijk te maken. De gemiddelde studieperiode bevindt zich op 2 jaar en 2 maanden, wanneer gekeken wordt naar de volledige periode waarin de opleiding werd ingericht. De commissie vindt op basis van deze cijfers dat de opleiding, ondanks de hoog ervaren studielast, de studietijd voldoende bewaakt via een sterke begeleiding van de studenten.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

Aanbevelingen

De NVAO benadrukt de aanbevelingen van de commissie over het op punt stellen van het toetsbeleid, met name het transparant maken van de evaluatiecriteria.

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifieke eisen	V
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	G
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	O
		2.9 masterproef	NVT
3 Inzet van personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	G
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	G
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	G
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel: positief

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	OORDEEL
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel: positief

6. Besluit¹

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de creatieve therapie (bachelor na bachelor) van de Arteveldehogeschool.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de creatieve therapie (bachelor na bachelor) van de Arteveldehogeschool goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Gent wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2013-2014 tot en met het einde van het academiejaar 2020-2021.

Den Haag, 10 december 2013

Voor de NVAO,

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

¹ Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport. De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

Pagina 9 van 9 **Bijlage 1 – Gegevens opleiding**

– naam instelling	Arteveldehogeschool
– adres instelling:	Hoogpoort 15 BE-9000 GENT BELGIË
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie, specificatie	Bachelor in de creatieve therapie
– niveau en oriëntatie	bachelor na bachelor
– studieomvang	60 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	geen
– vestiging opleiding	Gent
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Gezondheidszorg
– bijkomende titel	geen